Riigikontrolli arvamus Tolliameti 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve tulude laekumise 2003. aasta aruande ning tehingute seaduslikkuse kohta

KONTROLLIARUANNE

nr 2-5/04/76
19.07.2004

Riigikontrolli arvamus Tolliameti 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve tulude laekumise 2003. aasta aruande ning tehingute seaduslikkuse kohta

Tallinn
2004

Sisukord

SISSEJUHATUS **3**

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD **4**

2. ARVAMUS TOLLIAMETI 2003. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE, RIIGIEELARVE TULUDE LAEKUMISE 2003. AASTA ARUANDE JA MAJANDUSTEHINGUTE SEADUSLIKKUSE KOHTA **6**

2.1. Riigikontrolli arvamus **6**

2.2. Tähelepanekud **6**

2.3. Ettepanekud **8**

3. FINANTSJUHTIMINE JA SISEKONTROLLISÜSTEEM **9**

3.1. Tähelepanekud **9**

3.2. Ettepanekud **10**

LISA **11**

TOLLIAMETI PEADIREKTORI JA RAHANDUSMINISTRI VASTUSED **12**

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris tööplaani alusel Tolliameti 31.12.2003 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ning Tolliameti koostatud riigieelarve tulude laekumise 2003. aasta aruannet ja majandustehingute seaduslikkust.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ja rahandusministri 16.12.2003. a määrusest nr 106 "2003. a. majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

Audit tugines Tolliameti raamatupidamise ja infosüsteemide ASYCUDA ning HansaRaama andmetele seisuga 31.12.2003. Auditi põhieesmärgiks oli hinnata ameti raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve tulude laekumise aruande vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ning muudele aastaaruannet mõjutavatele õigusaktidele.

Auditit juhtis auditijuht Ines Metsalu, töörühmas osalesid vanemaudiitor Margit Piller, audiitorid Mari Rull ja Andrei Haritonov.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

1.2. Auditi eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesandeid[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Tolliameti 2003 a. kohta koostatud raamatupidamise aastaaruande, Tolliameti koostatud riigieelarve tulude laekumise 2003. aasta aruande kohta ning tehingute seaduslikkuse kohta tuginedes järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad antud kuupäeval,
- varad ja kohustused kuuluvad Tolliametile antud kuupäeval,
- tehingud või sündmused toimusid antud perioodi jooksul,
- puuduvad kajastamata varad, kohustused, tehingud või sündmused või avalikustamata näitajad,
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses,
- tehingud või sündmused on kajastatud korrektsetes summades ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi,
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga,
- tehingud või sündmused on olulises osas kooskõlas olulisemate asjakohaste regulatsioonidega.

Finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, kas aastaaruanne, riigi tulude laekumise aruanne ja eelarve täitmise aruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja riigi tulude laekumise aruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi ning tehingute õiguspärasuse kontrolli. Leiame, et meie audit annab piisava aluse avaldada arvamust asutuse raamatupidamise aastaaruande, riigi tulude laekumise aruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

---

[1] Riigieelarve seadus, § 47 lg 2 (31.12.2003 kehtinud redaktsioon)
[2] Riigikontrolli seadus, § 7
[3] Riigikontrolli seadus, § 6
[4] INTOSAI – International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannete koostamise ja nendes sisalduva info õigsuse eest vastutavad rahandusminister Taavi Veskimägi (kuni 10.04.2003 Harri Õunapuu ja kuni 06.10.2003 Tõnis Palts) ja Tolliameti peadirektor Aivar Rehe.

Minister

- valvab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise ning tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse järele.[5]
- valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ja muu välisabi sihipärase kasutamise järele.[6]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise eest ministeeriumi valitsemisala asutustes.[7]
- kinnitab oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[8]

Tolliameti peadirektor

- vastutab asutuse tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest ning annab aru asjaomasele ministrile.[9]
- korraldab asutuse sisekontrollisüsteemi rakendamist ja siseauditialast tööd.[10]
- kinnitab asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust oma allkirjaga.[11]

[5] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49 lg 1 ja § 95
[6] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49 lg 1
[7] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49 lg 1
[8] Rahandusministri 16.12.2003. a määrus nr 106, § 22
[9] Vabariigi Valitsuse seadus, § 73 lg 1
[10] Vabariigi Valitsuse seadus, § 73 lg 1
[11] Rahandusministri 16.12.2003. a määrus nr 106, § 22

2. Arvamus Tolliameti 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande, riigieelarve tulude laekumise 2003. aasta aruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta

2.1. Riigikontrolli arvamus

Tolliameti 2003. aasta raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab 2003. aasta tulemiks -6 085 553 krooni, kassakuludeks 257 509 637 krooni ja bilansimahuks 31.12.2003. a seisuga 994 211 754 krooni, on olulises osas kooskõlas rahandusministri 16.12.2003. a määrusega nr 106 "2003. a. majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

Tolliameti 2003. aasta riigieelarve tulude laekumise kassapõhine aruanne näitab aruandeperioodi laekumist summas 17 707 088 471 krooni. Võrrelnud seda summat pangalaekumiste ja ülekandmistega leiab Riigikontroll, et see on olulises osas õige ja korrektselt ka riigieelarvesse kantud.

Arvestades auditi ulatust on Riigikontroll arvamusel, et Tolliameti 2003. aasta majandustehingud on olulises osas kooskõlas õigusaktidega[12].

Tegemata märkust Tolliameti 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta, juhime tähelepanu, et tulemiaruande kirje "Maksude, maksete, lõivude ja tasude ülekandmine" on näidatud 764 216 019 krooni võrra suuremana. Seejuures lähtuti rahandusministri 13.02.2003. a määrusest nr 23. Tolliamet on ülekantuna riigieelarvesse näidanud nõudeid, mis tegelikult ei ole veel Tolliametile laekunud ja riigieelarvesse üle kantud. Sama arvestuspõhimõtet on kasutatud ka eelmistel aastatel. Riigikontrolli hinnangul on selline kajastamine vastuolus tulemiaruande kirjete sisu ja raamatupidamise hea tavaga. Alates käesolevast aastast reguleerib maksutulude kajastamist riigi raamatupidamise üldeeskiri.

2.2. Tähelepanekud

Järgnevalt on esitatud raamatupidamisarvestust ja tehingute seaduslikkust puudutavad tähelepanekud, mis summade ebaolulisuse tõttu Riigikontrolli arvamust ei mõjuta.

2.2.1. Pangakontode kajastamine Tolliameti bilansis

Tolliameti bilansis ei kajastu kirjel "Raha ja pangakontod" pangasaldo Eesti Ühispangas (konto nr 10220025911012) summas 13 862 krooni ning intressid summas 13 krooni. Mainitud summasid kajastatakse Tolliameti bilansis kui nõudeid töötajate vastu. Saadud selgitustel on tegu deebetkaartidega seotud pangaarvega, kuhu kantakse majandusavansid töötajatele.

Riigikontroll on seisukohal, et Tolliameti nimel avatud pangakontol tehtavad tehingud ja saldod tuleb kajastada Tolliameti bilansis raha ja pangakontode koosseisus.

2.2.2. Riigihangete läbiviimine

Auditeeritaval perioodil on Tolliamet ostnud järgnevaid kaupu ja teenuseid riigihanget läbi viimata:

- Arhiiviriiuleid AS-ilt Saltomar 86 367 krooni ja Jalax AS-ilt 92 840 krooni eest, kokku 179 207 krooni eest;
- Õigusteenuseid Advokaadibüroolt Aivar Pilv 195 235 krooni eest;
- Tõlketeenust Premium Managementilt 134 548 krooni eest;
- Mööblit AS-ilt Tarmeko 132 481 krooni, AS-ilt Standard 130 175 krooni ning KL Mööbel ja Disainilt 146 137 krooni eest.

[12] Nimekiri õigusaktide kohta, millele vastavust auditivalimiga hõlmatud tehingute puhul kontrolliti, on eelnõu lisas.

Auditi käigus saadud selgituste kohaselt tuleneb hangete tegemata jätmine planeerimisvigadest, st ei suudetud õigesti planeerida teenuste ja kaupade mahtu.

Riigikontrolli hinnangul on riigihangete korraldamata jätmisega rikutud riigihangete seadust.

2.2.3. Kohustuste kajastamine Kultuurkapitali ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse ees

Tolliameti raamatupidamise aastaaruandes on kajastatud kohustus 13 178 697 krooni, mis koosneb kohustusest Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) ees summas 1 902 281 krooni ning kohustusest Eesti Kultuurkapitali ees summas 11 276 416 krooni. Kohustus KIK-i ees koosneb 50%-st perioodil september 1999 kuni detsember 2003 riigieelarvesse laekunud pakendiaktsiisi tuludest.[13] Summa, mis tuleb aktsiisikohustuste alusel üle kanda Kultuurkapitalile, koosneb 2003. aasta detsembri aktsiisimaksu määramistest tulenevast ning maksude tasumisest tulenevast edasikantava aktsiisikohustuse summast.

Kohustuse kajastamine Tolliameti aruandes on põhjendatud, kuid algdokument raamatupidamise seaduse mõistes, mille alusel on need summad Tolliameti bilansis arvestatud, koostati tagantjärele pärast raamatupidamise aastaaruande koostamist. Seaduse järgi peab raamatupidamiskirjendi aluseks olema majandustehingut tõendav algdokument ning majandustehing tuleb dokumenteerida selle toimumise momendil või, kui see ei ole võimalik, siis vahetult pärast seda.[14]

Raamatupidamise üldeeskirja § 20 kohaselt peab maksuhaldur seaduse alusel edasiandmisele kuuluva maksutulu kajastama oma raamatupidamisregistrites tekkepõhiselt. Kohustus tekib deklareeritud, kuid maksmata, aga tõenäoliselt laekuvatest summadest, millele lisatakse juba laekunud, aga üle kandmata summad. Auditi käigus selgus, et KIK-i kohustuse puhul on Tolliamet jätnud 2003. aasta detsembri pakendiaktsiisi määramisest tuleneva kohustuse arvestamata. Seega on bilansis kajastatud kohustus 11 740 krooni tegelikust väiksem.

2.2.4. Teenitud tulude kajastamine ja ülekandmine riigieelarvesse

Auditeeritaval perioodil on Tolliametile laekunud osutatud teenuste eest (nt blanketid, koopiateenused) sularahas 106 000 krooni, mida ei kantud riigieelarvelisele pangakontole. Teenitud tulu on Tolliamet kasutanud kulude vähendamiseks.[15] Lähtudes seadusest "2003. aasta riigieelarve" on Tolliametil õigus kasutada majandustegevusest laekuvaid summasid vastavalt tegelikule laekumisele.[16] Vastavalt rahandusministri määrusele tuleb majandustegevusest laekuvad tulud kanda riigieelarvet teenindavates pankades selleks avatud arvelduskontodele, mida Tolliamet ei teinud.[17]

Majandustehinguid ei ole raamatupidamises kajastatud ei bilansis kassa liikumisena ega ka tulemiaruandes tuluna. Riigikontrolli hinnangul on selline arvestuspraktika vastuolus raamatupidamise seadusega, mille kohaselt raamatupidamiskohustuslane peab algdokumentide (esitatud müügiarved) või nende põhjal koostatud koonddokumentide alusel kirjendama raamatupidamisregistrites kõiki oma majandustehinguid.[18] Need tehingud tuleb kajastada tuludes ja kuludes, mitte kulude vähendamisena.

---

[13] Keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse kohaselt kasutatakse riigieelarvesse laekunud pakendiaktsiisi 50% ulatuses loodusvarade taastootmiseks, keskkonnaseisundi hoidmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks. Keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekunud pakendiaktsiis eraldatakse KIK-ile.

[14] Raamatupidamise seadus, § 7

[15] Riigieelarve täitmisel mõistame kulude vähendamisena asutusele laekunud summade kasutamist varem tehtud kulude taastamiseks ning raamatupidamises mõistame kulude vähendamisena tehtud kulude hüvitamiseks laekunud summade kajastamist raamatupidamise kulukontodel miinusmärgiga.

[16] Seadus "2003. aasta riigieelarve," § 8

[17] Rahandusministri 07.05.2003. a määrus nr 66 "Tulude riigieelarvesse kandmise kord", §1

[18] Raamatupidamise seadus, § 7

2.2.5. Lähetuskulude kajastamine

Tolliamet kajastab lähetuskulusid, mille on katnud vastuvõtja, tulemiaruandes lähetuskulude vähendamisena. Aruandeaasta jooksul on vastuvõtja katnud lähetuskulusid 798 744 krooni eest. Riigikontrolli hinnangul ei ole kulude vähendamine kooskõlas raamatupidamise hea tavaga ning lähetuskulude katmine vastuvõtja poolt tuleb tulemiaruandes kajastada tulude ja kuludena. Kui lähetuskulude hüvitamine on vastuvõtjaga varem kokku lepitud, tuleb hüvitatavad lähetuskulud kajastada esmalt bilansis nõudena.

2.2.6. Tekkepõhise nõude kajastamine oksjonikorraldaja vastu

Tolliameti bilansis ei ole kajastatud tekkepõhist nõuet 121 226 krooni firma DDP Est OÜ vastu. Tegu on tuluga, mis laekus DDP Est OÜ-le perioodil 02.12.2003–12.12.2003 toimunud oksjonil müüdud kaupade eest. Rahandusministri määruse järgi peab oksjonikorraldaja kandma selle üle Tolliametile.[19] Kajastamata jätmise põhjustas asjaolu, et aastasisest arvestust tulude üle peetakse kassapõhiselt. Oksjonikorraldaja tasus mainitud summa Tolliametile 05.01.2004.

2.2.7. Puhkusereservi arvestuspõhimõtted

Bilansis kajastatud puhkusereservi kohustust on vähendatud nende töötajate puhkuste võrra, kes on olnud puhkusel rohkem, kui neil oli kogunenud puhkusepäevi töötatud aja eest. Selle arvestuspõhimõtte vea tõttu on puhkusereservi kohustus kajastatud tegelikust 293 341 krooni väiksemana. Riigikontrolli hinnangul ei ole õige vähendada puhkusreservi kohustust enampuhatud päevade arvel.

2.3. Ettepanekud

Ettepanekud **rahandusministrile**

- Kajastada Tolliametile kuuluvatel pangakontodel toimuvaid tehinguid bilansis kirjel “Raha ja pangakontod”.
- Täiendada sisekontrollisüsteemi nii, et oleks tagatud riigihanke seaduse järgmine, näiteks otsustada riigihanke korraldamise vajadus eelarvestamise protsessis.
- Dokumenteerida majandustehingud, sh koostada raamatupidamiskirjendi aluseks olev algdokument, tehingu toimumise momendil.
- Majandustegevusest teenitud tulud kajastada raamatupidamises tulude ja kuludena ning saadud tulu kanda riigieelarvet teenindavates pankades selleks avatud arvelduskontodele.
- Lähetuskulude hüvitamine vastuvõtja poolt kajastada raamatupidamises tulude ja kuludena, mitte kulude vähendamisena.
- Lähtuda raamatupidamises tekkepõhisest arvestuspõhimõttest ning vastavalt sellele kajastada raamatupidamise aruandes tekkepõhine nõue ja tulu oksjonikorraldaja vastu.
- Parandada puhkusereservi arvestuspõhimõtteid nii, et puhkusreservi kohustust ei vähendataks enampuhatud päevade arvelt.

Vastuses kontrolliaruande eelnõule on Tolliamet nõustunud tehtud ettepanekutega ning esitanud kava ettepanekute täitmiseks. Rahandusministeerium on vastuses kontrolliaruande eelnõule nõustunud Riigikontrolli ettepanekutega.

[19] Rahandusministri 27.02.2002. a määrus nr 36 “Tollioksjoni korraldamise kord”

3. Finantsjuhtimine ja sisekontrollisüsteem

Sisekontrollisüsteem on poliitikate ja protseduuride kogum, mille abil asutuse juhtkond saab tagada eesmärkide saavutamise reeglipärasel, säästlikul ja tõhusal moel. Sisekontrollisüsteem peab kaitsma varasid ja ressursse, tagama juhtimispõhimõtetest kinnipidamise, raamatupidamisarvestuse täpsuse ja täielikkuse ning usaldusväärse finants- ja juhtimisteabe õigeaegse esitamise.[20]

3.1. Tähelepanekud

3.1.1. Konfiskeeritud raha üle arvestuse pidamine

Tolliameti raamatupidamises ei peeta arvestust kahe Eesti Ühispangas Tolliameti nimel avatud pangakonto käibe ja lõppsaldode kohta. Bilansis ei ole kajastatud:

- konto nr 10220022791222, saldo 638.09 EUR, intress 123.60 EUR;
- konto nr 10220025359027, saldo 2 310.11 USD, intress 6.76 USD.

Pangakontosid kasutatakse konfiskeeritud raha hoidmiseks kuni kohtulahendi saabumiseni, raha neil pangakontodel ei kuulu Tolliametile. Lisaks pangaarvetele säilitatakse tolliametnike konfiskeeritud raha ka pankade hoiulaegastes. 31.12.2003. a seisuga oli Tolliameti hoiulaegastes ligi 2,8 mln krooni. Kuigi auditi käigus selgus, et Tolliameti ametnikel on ülevaade aruandeperioodil konfiskeeritud raha liikumisest ja olemist, siis tsentraalselt kirjalikku bilansivälist arvestust selle raha üle ei peeta ning raha inventeerimist kirjalikult ei dokumenteerita. Riigikontrolli hinnangul tuleks sisekontrollisüsteemi tõhustamiseks pidada konfiskeeritud raha üle kirjalikku bilansivälist arvestust ning raamatupidamise sise-eeskirja või muu sisekorda reguleeriva dokumendiga kinnitada raha inventeerimise kord.

3.1.2. Inventeerimine ja inventuuritulemuste kajastamine raamatupidamises

Tolliameti peadirektori 24.11.2003. a käskkirjaga kohustati tolliinspektuure ja Tolliameti keskuse tolliosakonda inventeerima tollitulude nõudeid ja kohustusi seisuga 30.11.2003 ning Tolliameti keskust kohustati võrdlema tolliinspektuuride inventuuriaktide andmeid tollitulude raamatupidamise andmetega. Tuvastasime, et Tolliametil puudub dokument, mis tõestaks, et tolliinspektuuride inventuuriaktide andmeid on võrreldud raamatupidamise andmetega.

Tollitulude nõuete ja kohustuste inventuuri raames kontrolliti ka kassa- ja pangasaldosid, aga võrdlusi ei dokumenteeritud. Hea raamatupidamise tava ja alates 01.01.2004 jõustunud riigi raamatupidamise üldeeskirja järgi tuleb sularaha inventeerides kontrollida sularaha inventuuri akti vastavust raamatupidamises kajastuva sularaha saldoga, inventuuriakti kinnitab raamatupidamise esindaja allkirja ja võrdluskuupäevaga. Pangakontode inventeerimisel võrreldakse pangaväljavõtete ja -kontode saldode vastavust ning kontroll vormistatakse pangaväljavõttel vastava märkega ning kuupäeva ja allkirjaga.

Tolliinspektuuride inventuuriaktides kajastatud nõuete summa ei lange kokku Tolliameti 30.11.2003. a seisuga koostatud raamatupidamisbilansis kajastatud nõuete saldoga. Erinevus inventeeritud andmete ja raamatupidamise vahel oli 9 135 400 krooni ning see tulenes ekslikest kannetest raamatupidamisregistrisse. Parandus raamatupidamisregistrisse tehti detsembris. Dokumenti, mille alusel inventuuris selgunud registrite erinevusest tulenev paranduskanne tehti, auditi käigus ei esitatud. Kuigi registrite vahe parandati, ei ole Riigikontrolli hinnangul õige, et raamatupidamisüksuse esindaja pole nõuete inventuuri tulemusi kinnitanud ning inventuuri käigus tuvastatud vea parandamiseks puudus sisuliselt algdokument. Ka riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt on raamatupidamiskohustuslasel kohustus fikseerida läbi viidud võrdlused kirjalikult (analüütilisele dokumendile teeb kontrollija märke

[20] INTOSAI auditistandardid

kontrollimise kohta, toob välja vahed nende olemasolul ja kinnitab kontrollimist oma allkirjaga). Erinevuste korral tuleb teha paranduskanded ja need dokumenteeritakse.

3.1.3. Trahvide sissenõudmine

Vastavalt tolliseadustikule, maksukorralduse seadusele ja vedelkütuse erimärgistamise seadusele on Tolliametil õigus määrata ja koguda rahatrahve. Kui rahatrahv määratakse välisriigi kodanikule, ei ole Tolliametil lähtudes õigusaktidest ja rahvusvahelistest kahepoolsetest lepingutest õigust ning seega ka võimalust neid trahve sisse nõuda. Mitteresidentidele määratud trahvid moodustasid 2003. aastal kõigist Tolliameti 2003. aastal määratud trahvidest 6%, hinnanguliselt 393 000 krooni, millest jäi laekumata ligikaudu 42%. 31.12.2003. a seisuga oli mitteresidentide tasumata arveid summas 163 474 krooni, sellest 155 854 krooni osas oli tasumise tähtaeg ületatud. Tolliameti selgitusel on ametil keerukas tegelda välisriikide kodanikke otsida ja võlgu sisse nõuda.

Antud probleemile juhtis Riigikontroll tähelepanu ka Tolliameti 2002. aasta auditi kontrolliaruandes. Lahenduse leidmiseks saatis Tolliamet kirja nii Rahandus- kui ka Justiitsministeeriumile. Selgituste kohaselt ei saadud laekunud vastustest probleemile lahendust, sest ministeeriumid ei pakkunud välja meetmeid, mida Tolliametil oleks otstarbekas rakendada tekkinud nõuete sissenõudmiseks.

3.2. Ettepanekud

Ettepanekud **rahandusministrile**

- Pidada bilansivälist dokumenteeritud arvestust konfiskeeritud raha üle ning dokumenteerida konfiskeeritud raha inventeerimine.
- Dokumenteerida tollitulude nõuete ja kohustuste inventuurid nii, et oleks võimalik tagantjärele veenduda inventeeritud seisu ja raamatupidamise andmete võrdlemises.
- Dokumenteerida inventeeritud seisu ja raamatupidamise andmete erinevuste korral tehtavad paranduskanded.
- Rakendada abinõud, et Tolliametil tekiks õigus välisriigi kodanikule määratud trahve sisse nõuda.

Nii Tolliamet kui Rahandusministeerium on oma vastustes kontrolliaruande eelnõule nõustunud Riigikontrolli ettepanekutega. Rahandusministeerium viitab asjaolule, et seoses Maksuameti ja Tolliameti ühinemisega 01.01.2004 on lahenenud võlgade sissenõudmise probleem, kuna vastavalt maksukorralduse seadusele on maksuhalduril võimalus taotleda rahvusvahelist ametiabi vastavalt välislepingutele või pöörduda võlgade sissenõudmiseks kohtutäituri poole.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

Lisa

Tolliameti majandustehingute seaduslikkuse kohta hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele aruande perioodil kehtinud õigusaktidele:

Riigieelarve seaduse §-d 8, 23, 25, 29, 30

Seaduse "2003. aasta riigieelarve" §-d 2, 8

Seaduse "Riigi 2003. aasta lisaeelarve" § 2

Raamatupidamise seaduse §-d 1–16

Riigivaraseaduse §-d 7, 10, 11

Riigihangete seaduse §-d 2–4

Avaliku teenistuse seadus §-d 37–40, 53, 131

Puhkuseseaduse §-d 9, 23, 24

Maksukorralduse seaduse §-d 85, 88, 105

Tulumaksuseaduse §-d 4, 13, 23, 40, 41, 48, 49

Sotsiaalmaksuseaduse §-d 2, 7, 9

Käibemaksuseaduse §-d 2–4, 13, 17, 18, 20

Töötuskindlustuse seaduse §-d 3, 4, 40, 41

Kogumispensionide seaduse §-d 6–8, 10

VV 01.08.1995. a määrus nr 285 "Riigivara kasutusse andmise kord"

VV 01.08.1995. a määrus nr 283 "Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord"

VV 01.08.1995. a määrus nr 286 "Riigivara võõrandamise kord"

VV 07.01.2003. a määrus nr 1 "Riigiteenistujate töötasustamine 2003. aastal"

VV 23.08.2001. a määrus nr 278 "Puhkusetasu arvutamise kord"

VV 28.03.2001 määrus nr 108 "Teenistuslähetuste kulude hüvitiste ja päevaraha maksmise tingimused, ulatus ja kord"

Rahandusministri 11.12.2003. a määrus nr 105 "Riigi raamatupidamise üldeeskiri"

Rahandusministri 16.12.2003. a määrus nr 106 "2003. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine"

Rahandusministri 06.05.2003. a määrus nr 65 "Riigieelarve kassalise teenindamise eeskiri"

Rahandusministri 07.05.2003. a määrus nr 66 "Tulude riigieelarvesse kandmise kord"

Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23 "Rahandusministri 17. märtsi 1995. a määruse nr 46 "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirja kinnitamine" muutmine ning rahandusministri 31. detsembri 1998. a määruse nr 121 ja 18. mai 2000. a määruse nr 44 kehtetuks tunnistamine"

Tolliameti peadirektori ja rahandusministri vastused

MAKSU- JA TOLLIAMET

Pr. Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll

Teie: 01.06.2004.a nr 2-7.1-FA/04/800
Meie: 10.06.2004 nr. 2.1-3/7506-1

Kontrolliaruande eelnõu

Tolliamet tänab 01.06.20034.a. kontrolliaruande eelnõus esitatud tähelepanekute eest ja püüab need võtta aluseks ameti edasises töös.
Teie poolt esitatud ettepanekuid Tolliametile aktsepteerime täielikult ja nende täitmine on planeeritud alljärgnevalt:

- **Punkt 2.2.1 Pangakontode kajastamine Tolliameti bilansis** Maksu-ja Tolliametis on koostamisel tuginedes Rahandusministeeriumi raamatupidamise siseeeskirjale Maksu-ja Tolliametis raamatupidamise sise–eeskiri. Nimetatud juhendmaterjaliga reguleeritakse pangakontode kajastamine Maksu-ja Tolliametis. Raamatupidamise sise-eeskirja valmimise tähtajaks on 2004.a. II kvartal
- **Punkt 2.2.2 Riigihangete läbiviimine** 2004.a. kohta on koostatud loetelu kaupadest ja teenustest, mille hankimiseks 2004.a. on vajalik korraldada riigihange.
  Koostamisel on Maksu- ja Tolliameti ühtne riigihangete läbiviimise kord.
  Peadirektori 31. märtsi 2004 käskkirjaga nr 192 P on kinnitatud Maksu –ja Tolliameti üksustevahelise koostöö korraldus, mis reguleerivad ka õigusabi kulude arvestust.
- **Punkt 2.2.3 Kohustuste kajastamine Kultuurkapitali ja Keskonnainvesteeringute keskuse ees** – 2004.a. I kvartali kohustuste ülesvõtmine Kultuurkapitali ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse ees on dokumenteeritud raamatupidamisõiendiga. On tehtud ka paranduskanne ja üles võetud kohustus summas 11 740 krooni.
- **Punkt 2.2.4 Teenitud tulude kajastamine ja ülekandmine riigieelarvesse** – 2004.a. majandustegevusest teenitud tulu kajastatakse tuluna ja raha laekub selleks ettenähtud kontole riigikassas.
- **Punkt 2.2.5 Lähetuskulude kajastamine** – lähetuskulude hüvitamine Euroopa Komisjoni poolt ja PHARE vahenditest kajastatakse 2004.a. tuluna.
- **Punkt 2.2.6** - tollioksjoni korraldaja poolt esitatud aruanne edastatakse tulude talitusele, kes võtab tekkepõhiselt üles aruandes toodud summa nõudena tollioksjoni korraldaja vastu.
- **Punkt 2.2.7 Puhkusereservi arvestupõhimõtted** – edaspidi juhindume nõuetest ja tasu enampuhatud päevade eest võtame üles kontole töö- ja puhkusetasude ettemaksed.

Lugupidamisega

Aivar Rehe
Peadirektor

R. Vaikla 696 7734
A. Suurkuusk 696 7835

Narva mnt 9j
15176 TALLINN
Reg.kood 70000349

tel 683 5700
faks 683 5709

maksuamet@ma.ee
toll@customs.ee
www.maksuamet.ee
www.customs.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 11.06.04 Reg.nr 2-7.1-FA/04/800-2

RAHANDUSMINISTEERIUM

Kaie Karniol
Riigikontroll
Narva mnt 11
15013 Tallinn

Teie: 01.06.2004 2-7.1-FA/04/799
Meie: 17. 06.2004 nr I-1.13/7549

Vastus kontrolliaruande eelnõu kohta

Rahandusministeerium võtab Teie kontrollaruandes esitatu teadmiseks ja arvestamiseks.
Kontrollaruande punkti 3.1.3 kohta esitame alljärgneva selgituse:
Tolliameti probleem oli selles, et neil oli raskusi välisriikide kodanike võlgade sissenõudmisega, see probleem on aegunud. Maksukorralduse seadus (edaspidi MKS) annab mitmeid võimalusi trahvide ja maksuvõlgade sissenõudmiseks välisriigi kodanikelt. Vastavalt MKS §-le 51 võib maksuhaldur taotleda või osutada rahvusvahelist ametiabi vastavalt välislepingule. Tolliameti rahvusvahelistes kahepoolsetes lepingutes ei olnud vastastikust trahvide sissenõudmist reguleeritud. Maksuameti puhul sellist probleemi ei tekkinud, sest vastastikune koostöö sh võlgade sissenõudmine käis MKS § 134 (sundtäitmine rahvusvahelise ametiabi korras) ja välislepingute alusel.
MKS § 130 lg 2 annab maksuhaldurile võimaluse võlgade sissenõudmiseks pöörduda ka kohtutäituri poole.
Seoses Maksuameti ja Tolliameti ühinemisega 01.01.2004 on see probleem lahendatud.

Lugupidamisega

Meelis Atonen
Majandus- ja Kommunikatsiooniminister
rahandusministri ülesannetes

Tauno Tats
Asekantsler
kantsleri ülesannetes

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 18.06.04 Reg nr 2-7.4-FA/04/799-2

Veikko Vahar 611 3669, veikko.vahar@fin.ee

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

Reg. kood 70000272